

20 ახალი ფაქტი რომელიც შეიძლება არ იცოდეთ ენების სამყაროს შესახებ

გერმანული და ლუქსემბურგული

მსოფლიოში ერთადერთი ენებია, რომლებშიც არსებით სახელებს დიდი ასოთი წერენ. წარსულში ეს წესი ფართოდ იყო გავრცელებული ბევრ გერმანიკულ ენაში, მაგალითად, დანიურში, შვედურსა და ინგლისურში.

იტალიური იტალიის ოფიციალური ენა მხოლოდ 2007 წელს გახდა! ენა ეფუძნება ფლორენციულ დიალექტს, თუმცა იტალიის რეგიონების უმეტესობას საკუთარი დიალექტი/ენა აქვს (სულ დაახლოებით 30).

ენების ადრეულ ასაკში ათვისება

დაბადებიდან სულ რამდენიმე საათის შემდეგ ჩვილს უკვე შეუძლია განასხვავოს დედის ენისთვის დამახასიათებელი ბგერები უცხო ენის ბგერებისგან. 2013 წელს ჩატარებული კვლევის თანახმად, მშობლიური ენის ათვისება ჯერ კიდევ ორსულობის პერიოდში იწყება — უფრო ადრე, ვიდრე აქამდე მიიჩნეოდა.

განსაკუთრებული კითხვის ნიშნები

ესპანურ ენაში კითხვით წინადადებას ორი კითხვის ნიშანი ახლავს: ერთი წინადადების ბოლოს იწერება, მეორე კი — დასაწყისში, შებრუნებული სახით. მაგალითად: „¿Cómo estás?“. ბერძნულ ენაში კი კითხვის ნიშნის ფუნქციას წერტილ-მძიმე (;) ასრულებს.

რომელ ენაზეა საუბარი?

ქართული ენა

ვოინიჩის ხელნაწერი XV საუკუნის ნაშრომია, რომელიც დაწერილია ისეთ ენაზე, რომლის იდენტიფიცირება და, მით უმეტეს, გაშიფვრა დღემდე ვერავინ შეძლო. ამიტომ, სამწუხაროდ, მისი შინაარსის მოკლე მიმოხილვას ვერ შემოგთავაზებთ!

ავსტრალიურ ენაში - GUUGU YIMITHIR -

არ არსებობს მარცხნივ ან მარჯვნივ მიმართულების აღმნიშვნელი სიტყვები. ამის ნაცვლად ადამიანები ოთხ ძირითად მიმართულებას იყენებენ. მაგალითად, ისინი იტყვიან: „ჭიანჭველა შენს სამხრეთ-აღმოსავლეთ ფეხზეა“.

WWW.COE.INT/EDL

#COEEDL

რატომ აქვთ ენებს წერის

განსხვავებული მიმართულებები?

გავრცელებული თეორიის თანახმად, გადამწყვეტი როლი თავდაპირველად გამოყენებულმა საწერმა მასალებმა ითამაშა. მეღვინე წერისას უპირატესობა ენიჭება მარცხნიდან მარჯვნივ წერას, რათა ჯერ კიდევ სველ მეღვინე მარჯვენა ხელის გასმა თავიდან ავიცილოთ.

შვედურ ენაში

სიტყვა „საჩუქარი“ ერთდროულად ნიშნავს როგორც „ქორწინებას“, ისე „შხამს“.

მაკედონურ ენაში „lele“ შეიძლება

ნიშნავდეს: „ოჰ, ვაუ!“ ან „ღმერთო ჩემო!“ თანაც, შეგიძლიათ იმდენი „lele“ დაამატოთ, რამდენიც გსურთ. მაგალითად, შეგიძლიათ თქვათ: „Lele lele lele lele“ — „რა საყვარელი ძაღლია!“.

ევროპის ქალაქები შესანიშნავი ადგილია ენობრივ მრავალფეროვნებაზე დასაკვირვებლად: მაგალითად, ლონდონში 300-ზე მეტ ენაზე საუბრობენ!

რომელი სიტყვა იწყება ასო ბ-თი და მთავრდება ასო ი-თი ქართულ ენაში? არაფერი!

უნგრული და ფინური მონათესავე,

არაინდოევროპული ენებია. მართალია, ისინი ერთმანეთისგან დაახლოებით 6 000 წლის წინ განცალკევდნენ, მაგრამ დღესაც განიხილებიან მონათესავე ენებად ფინურ-უნგრულ ენათა ოჯახში.

როდის არ არის ღამურა ღამურა?

ესპანურ ენაში სიტყვას, რომელიც ამ ენის ხუთივე ხმოვანს აერთიანებს, ეწოდება „murciélago“, რაც „ღამურას“ ნიშნავს.

ფრანგული ინგლისის ოფიციალური ენა 300 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში იყო — 1066 წელს ჰასტინგის ბრძოლაში ნორმანების გამარჯვებიდან XIV საუკუნის ბოლომდე.

მენური — კელტური ენა, რომელიც მჭიდროდ არის დაკავშირებული ირლანდიურ და შოტლანდიურ გელურ ენებთან, მხოლოდ კუნძულ მენზე გამოიყენება.

პირველი ნაბეჭდი წიგნის ენა

იოჰანეს გუტენბერგის მიერ დაახლოებით 1440 წელს შექმნილ საბეჭდო დაზგაზე პირველი წიგნი გერმანულ ენაზე დაიბეჭდა. ბეჭდურმა სიტყვამ მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი ევროპაში მოსახლეობის წიგნიერებისა და განათლების დონის ზრდას.

მსოფლიოს თითქმის ყველა ენაში, რამდენიმე გამონაკლისის გარდა, **სიტყვა „ჩაი“** მხოლოდ ორი ძირითადი ფორმის ვარიაციებით აღინიშნება. ერთ-ერთი ფორმა ფრანგულ სიტყვას ჰგავს („té“ ესპანურად, „tee“ აფრიკაანსზე და ა.შ.). მეორე კი „cha“-ს ვარიაციაა („chai“ ჰინდობე, „chá“ პორტუგალიურად). ორივე ფორმის წარმოშობა ჩინეთიდან მოდის. სიტყვები, რომელთა წარმოთქმაც „cha“-ს მსგავსია, ძირითადად სახმელეთო გზით, აბრეშუმის გზის გასწვრივ გავრცელდა, ხოლო „thé“-ს მსგავსი ფორმები საზღვაო გზით, ჰოლანდიელი ვაჭრების მეშვეობით გავრცელდა.

მსოფლიოში ყველაზე ფართოდ გამოყენებული ოფიციალური ენები

ინგლისური	60 ქვეყანა
ფრანგული	(29)
არაბული	(23)
ესპანური	(20)
პორტუგალიური	(10)
გერმანული	(6)

ნორვეგიულ ენას ორი ოფიციალურად გამოყენებული წერითი ფორმა აქვს: **ბოკმოლი** (bokmål) — „წიგნის ენა“ და **ნიუნორსკი** (nynorsk) — „ახალი ნორვეგიული“.

HIPPOPOTOMONSTRO- SESQUIPEDALIOPHOBIA

გრძელი სიტყვების შიშს აღნიშნავს.

Journée européenne des langues
26 septembre

